

เทศน์เช้า วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงข มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันไม่ว่าว่ามีโอกาสแก่ตัวมากนะพวกเรานี้ ชีวิตนี้ ชีวิตหนึ่งเวลาสั้นชีวิตไปก็ต้องตายไป โอกาสแก่ตัวก็มีลมหายใจอยู่นี้ ถ้ามีโอกาสแก่ตัวอยู่ เห็นไหม ถ้ามีลมหายใจอยู่ เราจะแก้ไขของเราอย่างไร ถ้าแก้ไขนะ

“ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด” ถ้าชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด แล้วพลัดพรากเราไปไหน?

ชีวิตจะไม่เคยตาย ชีวิตไม่เคยตาย ตัวพลังงานไม่เคยตาย แต่ทำไมชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุดล่ะ ที่สุดเพราะมันโอกาสนี้ไง เรายังมีชีวิตอยู่ถ้ามีโอกาสอยู่ แล้วถ้าโอกาสนี้เราจะแก้ไขตัวนี้ ถ้าตายไปแล้วนะ หหมดนะ หหมดโอกาสแล้ว ฉะนั้นถ้าหมดโอกาสอยู่ที่ใครจะมุ่งหมายไปทางไหน

ถ้ามุ่งหมายทางโลกจริง เกิดมาเรามีทั้งนั้น เราต้องเกิดมามันต้องมีนะ ทักษะของคนจีนเรา คนจีนต้องขยันหมั่นเพียร ต้องมีการมีงานทำ ต้องกตัญญูกตเวที มันก็ขงจื้อไง ขงจื้อเข้าได้แค่นี้ไง ถ้าขงจื้อเข้าได้แค่นี้ แล้วสิ่งที่ลืกลงไปกว่านี้ ชีวิตมีการพลัดพรากเป็นที่สุด แล้วพลัดพรากไปแล้วชีวิตนี้ไม่เคยตายแล้วไปไหน ชีวิตมันไม่ตาย ชีวิตมันมีอยู่ ชีวิตมันเป็นสภาวะแบบนี้ แล้วก็เวียนตายเวียนเกิด

คุณลักษณะของสัตว์ สัตว์มันอยู่โดยสัญชาตญาณของมันนะ มันก็ทำความดีของมัน แต่ความดีของมัน มันดีของมันได้แค่นี้ ว่านี่ความดีที่สุดของเขา ดีโดยสัญชาตญาณ เห็นไหม ความดีของมนุษย์เราก็ดีด้วยการหาอยู่หากิน กตัญญูกตเวทีที่สำคัญมากนะ เรากตัญญูกตเวทีกับผู้มีคุณ มันเครื่องหมายแสดงออกของคนดี

ความกตัญญูกตเวทีที่เป็นเครื่องหมายแสดงออกของคนดี คนดีต้องแสดงออกอย่างนี้ แต่ความแสดงออกอย่างนี้ก็แสดงออกแบบในชีวิตปัจจุบันนี้ไง แต่ชีวิตที่มันพ้นออกชีวิตนี้ไปแล้วมันไปไหน

ชีวะไง ชีวะนะ ที่ว่าบุพเพนิวาสานุสติญาณ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติย้อนไปที่ไหน ก็นี่สิ่งที่มันไม่เคยตาย ชีวะสิ่งที่เป็นตัวพลังงานตัวนี้มันซับซ้อน ในปัจจุบันกตัญญูทเวที เราทำสิ่งใดแล้วแต่เป็นเครื่องหมายของคุณงามความดี มันก็ทำลงที่ใจไซ้ไหม มโนปุพฺพุทฺถมา ฐมฺมา ความคิดต่างๆ เกิดมาจากจิต จิตต้องมีการกระทำ จิตต้องมีคิดก่อนถึงจะทำออกไป

พอทำออกไป เจตนา เจตสิก เจตนาการออกไปจากจิต แล้วผลตอบแทนกลับมาที่จิต เจตสิก เห็นไหม สิ่งที่มีนหฺวาระแวง เจตสิกมันย้อนเข้าไปถึงใจ มันก็ไปยอกใจ สิ่งนี้มันซับซ้อนที่ชีวะอันนี้ เห็นไหม กตัญญูทเวที คุณงามความดีมันไม่สูญสลายไปไหนหรือ

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาแห่งปัญญา มันไม่มีสิ่งใดของได้มาฟรี มันต้องสิ่งใดตอบแทนมาตลอด ความตอบแทนอันนี้ ในปัจจุบันนี้เราทำไป แต่ถ้าทางโลก เห็นไหม สิ่งที่เป็นผลประโยชน์ เขาว่าได้ผลประโยชน์กัน ผลประโยชน์ถ้ามันเป็นธรรม มันเป็นอำนาจวาสนานะ

คนมีอำนาจวาสนาสิ่งนี้มันจะเป็นจังหวะ โอกาส วาสนาแข่งกันไม่ได้ แข่งอย่างอื่นแข่งกันได้หมดนะ อำนาจวาสนาแข่งกันไม่ได้ แข่งกันไม่ได้เพราะมันเป็นจังหวะเป็นโอกาส เห็นไหม เราปิดกันเขาไม่ได้หรือ มันถึงเวลามันเป็นไป มันจะเป็นสภาวะแบบนั้น

เวลาผลมันเกิดขึ้นมา เห็นไหม พระอรหันต์ เวลาสิ่งที่เกิดขึ้นมา การบาดหมาง การกระทบกระทั่งอื่นกัน ท่านบอกเป็นผลของวิภูฏะ เป็นผลของวิภูฏะนะไม่ใช่ความผิดของใครเลย ไม่ใช่ความผิดเพราะมันหมุนมาเจอมาประสบกัน มันต้องมาเจอกัน ถึงเจอกันนี้ใจวาสนาใจ มันหมุนไป มันขับเคลื่อนไปไง

วาสนาที่ดี สังคมที่มีความสุข สังคมที่คุณงามความดี แล้วเราเกิดร่วมสมัย เห็นไหม มันหมุนมาจังหวะนั้น แล้วเราหมุนออกไปจังหวะที่สังคมมันฝืดเคือง แล้วเราเกิดเจอสังคมสภาวะแบบนั้น นักธุรกิจก็เหมือนกัน ถ้าธุรกิจฝืดเคือง แต่ในฝืดเคืองขนาดไหน เห็นไหม ในสงครามก็ยังมีความดีงามในสงครามนั้น ถ้าเกิดในสงครามนั้นเขาเกิดไปทำคุณงามความดีกัน

นี่ก็เหมือนกัน ในวิกฤติขนาดไหนมันก็ต้องมีคนได้ผลประโยชน์ นี่ทางโลกนะ นี่ผลของวิญญูะ วิญญูะมันหมุนสภาวะไป แล้ววิญญูะเกิดมาจากไหน วิญญูะเกิดจากการกระทำนี้แหละ เกิดดีเกิดชั่วไง เกิดจากการกระทำดี ชีวะที่มันต้องเกิดอีกไง ชีวะที่เกิดอีกมันเกิดจากไหน เกิดจากเราทำสิ่งนี้ นี่มันย้อนกลับมา มันละเอียดเข้ามาจากภายในหัวใจ

ถ้ามันละเอียดเข้ามาจากภายใน เห็นไหม สิ่งนี้มันละเอียดจากภายในแต่เราเห็นกันได้เฉพาะด้วยตรรกะ ด้วยความเป็นไปนะ ถ้าภาวนามยปัญญา มันละเอียดกว่านั้น ถ้ามันละเอียดกว่านั้น มันจะย้อนกลับมาที่นี้ได้ ถึงว่าจิตต้องสงบเข้ามาก่อน ความเป็นสงบเข้ามา โอกาสของใคร โอกาสของมันนะ ถ้าโอกาสของใคร โอกาสของมัน มันมีความมุ่งหมายไป

ถ้าไม่มีศรัทธาความเชื่ออะ มันทำด้วยความไม่จริงจัง ถ้าทำด้วยความไม่จริงจัง เห็นไหม มันก็เป็นความคิดเปลือกๆ สักแต่ว่า คำว่า “สักแต่ว่า” เราไปศึกษาธรรมะกันก่อน โดยเอากิเลสศึกษา อะไรก็เป็นสักแต่ว่า สักแต่ว่า การกระทำก็เป็นสักแต่ว่าไง นี่วิปัสสนาโดยตรงโดยใช้ปัญญา ปัญญาอย่างนี้เป็นปัญญาของกิเลสพาใช้ มันเป็นโลกียปัญญา ปัญญาเกิดจากกิเลส ปัญญาเกิดจากตัวตน มันยังไม่สงบเข้ามาเลย

ถ้าจิตมันสงบเข้ามา ปัญญามันจะเกิดขึ้นมา ภาวนามยปัญญามันจะเกิดอย่างไร แต่เราไปคาดหมายกันเองว่าสิ่งนี้เป็นปัญญา แล้วเป็นปัญญาก็เป็นความรู้ของเรา กิเลสมันเอาธรรมนี้มาหลอกใช้ พอเอาธรรมนี้มาหลอกใช้ เราก็เชื่อมั่นไป เห็นไหม เราถึงเข้าไม่ถึงเลย เสียโอกาสไป

โอกาสเราเสียหายไปนะ โอกาสเราเสียไปทุกๆ ที่เราควรจะได้ประโยชน์มากกว่านี้ คุณประโยชน์คุณมันเป็นอริทรัพย์จากภายใน อันนี้มันเป็นสุตมยปัญญา จินตมยปัญญา เห็นไหม จินตนาการความเป็นไป แล้วมันจะเข้าถึงไหมละ มันก็เป็นเหมือนกับทำบุญกุศล บุญกุศลมันก็ไปสะสมชีวะนั้น ชีวะนั้นมันก็ภาวนาไป แล้วถ้ามันเป็นมิจฉาละ?

ถ้ามิจฉา เห็นไหม คุณติ ความเชื่อใจ ความเชื่อว่าเกิดตาย เกิดตาย อย่างนี้คงที่ ความเกิดตาย เกิดตายนี้มันถึงที่สุดแล้วมันจะสะอาดไปเอง มันสะอาดไปเองมันเป็นไปไม่ได้หรอกเพราะอะไร เพราะ

มันมีภวาสวะ มันมีตัวภพ ตัวภพตัวนี้มันเป็นตัวรับไง อุบุพเพนิวาสานุสติญาณ ตัวรับนี้มันย้อนอดีตชาติไม่ถึงที่สิ้นสุด เห็นใหม่ ไม่มีต้นไม่มีปลาย แล้วถึงเวลาถ้ามันยังมีแรงขับอยู่มันก็ต้องเกิดของมันไปอีก

การเกิดของมันไปมันเป็นสภาวะแบบนั้น โอกาสเราถ้ามันมีมัชฌิมาปฏิปทา มันมีความจริงนะ กิจญาณ สังญาณ ถ้าสังญาณเกิดเกิดอย่างไร การกระทำแล้วมันจะเกิดขึ้นมากับเราอย่างไร ถ้าเกิดกับเรา เราเกิดขึ้นมา เกิดมากับเรานะ เพราะอะไร เพราะเกิดมากับเรา เราเป็นคนที่เราประสบการณ์ตัวเอง เห็นใหม่ สิ่งที่เราประสบการณ์ เราทำกับเรามา ทำไมเราจะสอนคนอื่นไม่ได้?

อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ในการประพฤติปฏิบัติ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนนะ ต้องอาศัยครูบาอาจารย์ไปก่อน ต้องอาศัยธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปก่อน แต่ถึงที่สุดแล้วต้องเป็นคนที่พึ่งแห่งตน เพราะกิเลสมันเป็นตน กิเลสมันเป็นเรานะ ในทฤษฎีมานะของเรามันเป็นตน แล้วความเป็นตนนี้มันจะเข้าถึงความเป็นตนอย่างไร มันปล่อยสักกายทิฐิความเห็นผิด โสคาบัน สกิทาคามี มันเห็นผิดเห็นใหม่

เวลากายกับจิตแยกออกจากกันโดยธรรมชาตินะ กามราคะ กามราคะมันเกิดมาจากไหน ถ้าไม่เกิดมาจากต้นข้าวของจิต ถ้าจิตมันมีเจ้าของ กามราคะก็เกิดขึ้นมาเพราะมันมีแรงปรารถนา ถ้ามันทำลายแรงปรารถนาหมดแล้วตัวมันเองนะว่างๆ ตัวมันเองที่เป็นจิตเดิมแท้ที่ส่องใสๆ มันจะทำลายตัวมันเองอย่างไร เห็นใหม่ สิ่งที่ทำลายตัวมันเอง.. นี้สังญาณ ความเป็นไปอย่างนี้ อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องทำเอง ตนต้องรู้เอง ตนต้องเข้าใจเอง แต่ต้องอาศัยครูบาอาจารย์คอยบอกวิธีการ เห็นใหม่

ดูเราศึกษาเล่าเรียน เห็นใหม่ ศึกษาออกมาได้กระดาษมาแผ่นหนึ่ง แล้วก็มาประกอบสัมมาอาชีวะกัน ถ้าเราประกอบธุรกิจเราประสบผลสำเร็จ นั่นคือผลงานของเรานะ กระดาษแผ่นนั้นมันออกมาเพื่อให้เป็นต้นทุนของเราทำนั่นเอง แต่ประสบการณ์ชีวิตจริงมันเป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย

นี่ก็เหมือนกัน ในการภาวนา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเรื่องหนึ่งเลย ประสบการณ์ความจริงเราเป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย อีกเรื่องหนึ่งเพราะมันเกิดมาจากหัวใจ มันเกิดจากความจริงเกิดจากภายใน ความเกิดจากภายในมันจะเห็นเลยความหนักความเบา ธรรมะนั้นต้องมีหนักมีเบา เริ่มจากหนักเบาขึ้นมาก่อน เริ่มต้นไม้คิบบๆ ต้องหนักกันไปก่อน หนักก่อนคือฝืนอย่างตลอด ฝืนตลอด ฝืนความรู้สึกเป็นฝืนตัวเอง

แต่ถ้าการภาวนาโดยตรง เห็นไหม เขาบอกเขาภาวนาตรงด้วยปัญญาของเรา มันไปตามกิเลสไป มันไปตามความเห็นของตัว ถ้าความเห็นของตัวมันก็เป็นปัญญาของตัว เห็นไหม มันก็เอาความสะดวกสบายไป ว่าเป็นวิปัสสนาญาณ เห็นไหม นี่กิเลสพาใช้ ปัญญาที่กิเลสพาใช้มันไม่เข้าถึงสักจะความจริงเลย แต่เราฝืนไปก่อน

ฝืนไม่ได้ เขาบอกฝืนไม่ได้ ฝืนนี่เป็นอรรถกถาญาณุโยค ต้องฝืนไปก่อน ฝืนจนกว่ามันจะเข้าไปถึงความสะอาดของมัน แล้วมันย้อนกลับทำลายตัวของมัน เห็นไหม ถ้ามันย้อนกลับ เห็นไหม อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนกำจัดตน ตนรักษาตนนี้สำคัญมากเลย เพราะตนทำได้จริงแล้ว ตนจะแก้ไขใครก็ได้

ความแก้ไขใครก็ได้เพราะมันเห็นความจริงนะ ความหนัก ความเบา ความลำบาก ความละเอียด ลึกซึ่งขนาดไหน แล้วเวลาผู้ปฏิบัติมามันก็ต้องผ่านมาร่องนี้ ใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง ใจดวงหนึ่งได้ การประสบความสำเร็จมาแล้ว ใจดวงหนึ่งจะเอาประสบการณ์จากใจดวงนั้นยื่นให้กับใจอีกดวงหนึ่ง

ถ้าใจดวงหนึ่งมันมีคิบบอด ใจดวงหนึ่งมันเป็นนิยายธรรม คิดแต่จะจินตนาการไป เห็นไหม อิง ธรรมะ นิยายอิงธรรมะเลย แล้วที่ว่ากันไปตามอิงธรรมะนั้น แล้วเราก็เข้าใจเพราะอะไร เพราะมันอิง ธรรมะ ธรรมะเป็นธรรมะ แต่อิงกับใจของเราใช่ไหม?

เรามีใจของเรา เรามีกิเลสของเรา เวลาเขาพูดธรรมนิยายมาเราก็ฟัง เราก็เข้าใจ นี่วิปัสสนา โดยตรง ตรงเพราะอะไร ตรงเพราะมันเข้ากับกิเลส ตรงเพราะมันเข้ากับความสมมุติ ตรงเพราะว่ามันสื่อสารทำความเข้าใจกันได้ แต่ถ้าเป็นความจริงนะ มันเหนือโลก มันเข้าใจกันไม่ได้ ถ้าเข้าใจ คุณติ เรา

สามารถจินตนาการได้เลยว่ารก-สวรรค์เป็นอย่างไร เพราะอะไร เพราะสิ่งที่รก-สวรรค์มันเป็น วัฏฏะ จิตมันเคยเป็นไปมา แล้วโลกเขาก็วาดภาพสภาวะแบบนั้น

แต่เราไม่สามารถคาดหมายโศดาบัน สกิทาคามี อนาคามีได้ ไม่สามารถมีการคาดหมายได้เลย เพราะไม่มีดวงใจดวงหนึ่งเข้าไปเลย เวลาจะบอกกว้างๆๆ นะ กว้างๆ เป็นฉาน มันเป็นอจินไตย เรื่อง ความว่างของโลกมันเป็นอันหนึ่งของเขาเลย เรื่องของฉาน เรื่องอจินไตยนี้ แล้วกว้างๆ ก้นอย่างนั้นไม่มี ขอบเขต จินตนาการกันไปอย่างนั้นเลย อวกาศมันก็ว่าง ตรงไหนก็ว่าง

แต่ถ้ามันมีโศดาบันก็มีขอบเขตของมัน สกิทาคามี อนาคามี มีขอบเขตของมัน ความขอบเขต อันนี้ที่ประสบการณ์ของใจ เห็นไหม อตุตา หิ อตุตโน นาโถ มันเป็นสมบัติของใจดวงนั้น ใจดวงนั้นมี สมบัติอย่างนี้ แล้วสมบัติอย่างนี้มันออกสินค้าเมื่อไหร่ก็ได้ ออกแพร่กระจายเมื่อไหร่ก็ได้ เพราะสมบัติ อย่างนี้มันอยู่ในใจอยู่แล้ว อยู่ในใจอยู่แล้วมันก็เป็นสมบัติส่วนตัว อตุตา หิ อตุตโน นาโถ มันเป็นอย่าง นี้ไง นี่ธรรมส่วนบุคคล

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกับสมบัติสาธารณะนะ พระพุทธเจ้า ปรรณารือสัตว์ขันธ์สัตว์ ธรรมนี้วางไว้เป็นสาธารณะ แต่เราประพฤติปฏิบัติแล้วเป็นสมบัติส่วนตัว เพราะใจดวงนั้นเป็นผู้พันไป ใจดวงหนึ่งเป็นผู้เข้าใจ เห็นไหม สิ่งนี้ประเสริฐมาก โอกาสอยู่ตรงนี้นะ

ชีวิตหนึ่ง เห็นไหม ชีวะ ชีวิตนี้เป็นสภาวะแบบนั้น คุณารเกิดและการตาย ผลของวัฏฏะมันจะ เวียนไปอย่างนี้ อยู่ที่อำนาจวาสนาเรา สังคมมันเป็นสภาวะแบบนี้ ผู้ที่เห็นสภาวะแบบนี้มันสังเวชใจ สลดสังเวช สังเวชเพราะอะไร เพราะนี่ผลของวัฏฏะ เหมือนกับจักรวาลมันหมุนไปอย่างนี้ คุณิตี คุณิตี ดวงดาวต่างๆ มันหมุนไปสภาวะแบบมัน กลางคืน-กลางวันใครไปยับยั้งมันได้ มันจะเป็นหมุนไป สภาวะแบบนั้น แต่เราใช้ประโยชน์มันได้

กลางคืน-กลางวัน เห็นไหม คุณกลางคืนเราก็มีแสงสว่างไว้ใช้ประโยชน์อย่างหนึ่ง กลางคืนเราก็ พักผ่อนไปอีกอย่างหนึ่ง ชีวิตในวัฏฏะก็อย่างนี้ มันเกิดตายเกิดตายอย่างนี้ แล้วเราจะมีหัวใจ เราจะมี

ปัญญาของเรา รื้อคันของเรา เอาชีวิตของเราพ้นจากวัฏฏะได้อย่างไร เห็นไหมโอกาสตรงนี้สำคัญมาก
สำคัญจริงๆ นะ

แล้วพ้นโอกาสนี้ไปนะ เราจะเวียนตายเวียนเกิดไป เหมือนกับเศษสวะหมุนไปในวัฏฏะอย่าง
นั้นอีก ดีพาไปดี ชั่วพาไปชั่ว ตามธรรมชาติของมัน ธรรมะเท่านั้นพาเราออกจากดีจากชั่วมา แล้วจะ
เป็นสมบัติของเรา นี่คือโอกาสของเรา เอวัง